

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАЦЛЕННЯ СІАУЗА ПІСЬМЕНІКАЎ БССР.

№ 42 (1576)

Аўтарак, 30 мая 1961 года

Цана 4 кап.

БОЛЕЙ ДОБРЫХ КНИГ ВЕСЦЫ

Адказнасць за распаўсюджванне кніг у вёсцы ўскладзена на спажывецкую кааператыву. За апошнія тры гады сельская кнігагандлёвая сетка прыкметна расшырылася: пабудавана каля 50 новых кніжных магазінаў і культурнага, 150 кнігарняў працуюць без прылаўка. У многіх сельмагах адкрыты і добра працуюць аддзелы кнігі. Усе гэта дае магчымасць павялічыць рэалізацыю кніг на вёсцы.

Аднак узровень работы спажывецкай кааператывы на распаўсюджванне літаратуры яшчэ далёка не адпавядае тым патрабаванням, якія пастаўлены нашай партыяй перад кнігагандлёвым работнікам. У першым квартале гэтага года сельская кааператыва праймае на 135,7 тыс. рублёў менш, чым у мінулым годзе за гэты ж час. Толькі на 61 працэнт выканана планаванае заданне ў красавіку.

Нездавальняюча працуе кнігагандлёвая сетка Мінскага і Гродзенскага абласных раёнаў, Капыльскага, Мядзельскага, Лагойскага, Люблінскага раёнаў, а таксама, напрыклад, у лютым было прададзена кніг толькі на 500—600 рублёў пры плане 4—3 тыс. рублёў.

Якія ж прычыны перашкоджаюць паспяховаму распаўсюджванню кнігі?

Адной з прычын незадавальняючага разгортавання кніжнага гандлю на вёсцы з'яўляецца тое, што магазіны часта зааказваюць кнігі без уліку попыту пакупнікоў, зыходзячы галоўным чынам з камерыйных меркаванняў. Палітычная і сельскагаспадарчая літаратура, мастацкія творы саветскіх пісьмемнікаў прапагандаюцца слаба.

У сельскай гандлёвай сетцы наглядзецца неадпаведнасці і сельскагаспадарчых выданняў, напінак літаратуры. Вось некаторыя прыклады. Не так даўно ў рэспубліцы праводзіўся двухмесячны прапаганда і распаўсюджвання сельскагаспадарчай літаратуры. У гэты час прыкметна павялічыўся попыт на кнігі аб перадавым вопыце. Але, на вялікі жаль, амаль усюды ў сельскай кнігагандлёвай сетцы не было ў дастатковай колькасці кніг і брашуры аб вопыце лепшых кукурузаводаў, буркаводаў, жывёлаводаў, дзярак. Гэта вынік таго, што райспажывецкія і абласныя кааператывы зааказваюць такой літаратуры вельмі мала, не дамагаюцца прасіць яе да шырокага пакупніцка. Яна ў асноўным асядае ў кніжных магазінах раённых цэнтраў і культурмагу. Не наладжаны рэгулярны завоз кніг непасрэдна ў гандлёвую сетку, якая размешчана на тэрыторыі калгасаў, саўгасаў. У Тульчынскім і Залескім сельсоветах Хойніцкага, Пагоскім сельсоветах Барысаўскага раённага сельскагаспадарчага саюзаў і шмат іншых кнігі завозіцца ў гандлёвую сетку не больш двух разоў у год.

У раздзі выпадку ў агрульнях паказчыкам тоўшчы сур'янага недахопу ў рабоце сельскіх кааператываў. Вось характэрны прыклад. Брэсцкі абласны сельскагаспадарчы саюз стаяў ў прыклад, які адзін з лепшых у арганізацыі кніжнага гандлю на вёсцы. Члуся пахвала яму і на семінары, які праходзіў у Белкапаўскага сельсаюза. Аднак справы тут абсталі вельмі далёка не так, каб за іх вельмі хваліць. Заданне чатырох месяцаў па рэалізацыі кніг неадназначна больш чым на 31 тысячу рублёў. Многія магазіны працуюць дрэнна, работнікі прылаўка не імкнуцца задавальніць попыт каліфікацыю на надзённую літаратуру.

Лунінецкі райспажывецкі саюз, напрыклад, гэтае заданне ў мінулым годзе выканаў толькі на 86,2 працэнта, а план першага квартала гэтага года — на 66,7 працэнта. На тэрыторыі калгаса «Перамога» ў вёсцы Ляха размешчаны сяродня школа, санаторый, рыбгас, сельская бальня і чыгуначная станцыя. Есць вялікі попыт на кнігі, а гандлёвую літаратуру

тут надзвычай дрэнна. У сельмагу па некалькі месяцаў не абнаўляюцца кніжныя вітрыны. На працягу шасці месяцаў мінулага года кнігі ў магазіні наогул не завозіліся. І калі 19 снежня машына райсаюза прывезла новую літаратуру, прадавец т. Садзко адмовіўся яе прымаць.

Падобнае стаўленне да кнігі ў многіх гандлёвых работніках Віцебскага, Сярэбніцкага і іншых райспажывецкіх саюзаў. У гэтых раёнах стала традыцыйнай праводзіць «Дні брыгады» ў калгасах, саўгасах, але ніхто з работнікаў кніжнага гандлю ніколі не праявіў ініцыятыву арганізаваць продаж кніг на такіх спадках сельскіх працаўнікоў.

Асабліва дрэнна пастаўлена справа з улікам і прапагандаваннем кнігі ў магазінах на складах райспажывецкіх саюзаў. Ніхто з работнікаў складаў не ведае, колькі і якіх назваў кніг ляжыць у іх. Склады ў большасці сваёй перагараюць у завалку літаратуры, дзе яна толькі псеўча.

У культурна-Старобінскага райспажывецкага аб'яднання асартымент мастацкай літаратуры. Пакупнікі вельмі часта звяртаюцца з просьбай да работнікаў прылаўка прадаць ім трылогію Я. Коласа «На останьні». У адказ чуваюцца адны і тэйны словы:

— Няма такой.

— І на складе няма? — пытаюцца пакупнікі.

— Усё, што ёсць на складе, маем і мы, — упэўнена адказваюць работнікі магазіна.

— Усё, што ёсць на складе, маем і мы, — упэўнена адказваюць работнікі магазіна.

Аднак гэта няпраўда. На складах райспажывецкага саюза можна знайсці творы Я. Купалы, Я. Коласа, К. Чорнага, К. Крапіва, І. Шамякіна і іншых беларускіх пісьмемнікаў. Не толькі ў Старобіне, але і ў раздзі іншых райспажывецкіх саюзаў не надаюць належнай увагі распаўсюджванню беларускай літаратуры.

Кнігагандлёвыя работнікі сельскай кааператывы выдзяляюць на распаўсюджванне літаратуры, патрыятычныя зважкі камсамольскай Мясны і Ленінскага не знайшлі падтрымкі ў раздзі камсамольскіх арганізацый нашай рэспублікі. Некалькі год назад Чэгуўскі райком камсамола сур'яна займаўся прапагандай і рэалізацыяй кніг. За дасягнутыя поспехі ён быў прызваны тэлевізарам Але ў апошні час райком ухляеўся ад гэтай важнай справы.

Як бачна, гандаль кнігай на вёсцы ў рэспубліцы наладжаны дрэнна. І ў гэтым вінаваты ў першую чаргу работнікі аддзела кнігі Белкапаўскага, кіраўнікі райспажывецкіх і абласных сельсаюзаў. Работнікі аддзела кнігі Белкапаўскага (на чале тав. Сакалоў) замест аказання практычнай дапамогі ініцыятываў зааказваюць толькі аб'ёмныя запасы неапрацаванай літаратуры. У гандлёвай сетцы спажывецкай кааператывы ляжыць кніг больш чым на 60 тысяч рублёў, што значна перавышае нарматыўны паказчык.

Спажывецкая кааператыва не вырашыла і такую важную задачу, як рэалізацыя кніжнага гандлю непасрэдна ў калгасах, саўгасах, арганізацыя продажу літаратуры ў брыгадах, на фермах. Побач з рэалізацыяй кніг у гандлёвай сетцы кнігарняў, кіскаў і павільёнаў у буйных населеных пунктах, трэба шырэй увараньня разнастайныя кніжны гандаль у далёкіх вёсках, дзе няма магазінаў.

Неабходна ўсё зрабіць для таго, каб дэтармінаваць выкананне план таваразавозу на вёсцы, павялічыць культуру абслугоўвання пакупнікоў.

І. АЛЕКСЯЕВІЧ.
Інструктар аддзела прапаганда і агітацыі ЦК КПБ.

З ТВОРЧЫМ ЗАПАЛАМ

Усё менш часу застаецца да адкрыцця XXII з'езда Камуністычнай партыі Саветаў Саюза. Гэта абавязвае работнікаў мастацтва рэспублікі працаваць з яшчэ большым нахатненнем і творчым запалам.

Беларускія кампазітары праявілі гэтым днём агучылі шмат, на якім ішла канкрэтная размова пра тое, хто што рыхтуе да з'езда, і ў якім стане знаходзяцца рэалізацыя творчых планаў і завяка.

Літаральна кожны член кампазітарскай арганізацыі падзяліўся са сваімі думкамі аб працы над новымі буйнымі музычнымі палатнамі, інструментальнымі п'есамі і масавымі песнямі. Пішучы новыя сімфанічныя творы А. Багатыр'я, Я. Цікоці, Л. Абельвіч, Г. Вагнер працуюць над сучасным балетам, а Д. Камініскі і Я. Фартынінскі п'есамі і творамі фэртэліянамі п'есамі і творамі канцэртнага аранжыравання. Канцае канцэрт для баяна і сімфанічнага аранжыравання. У. Чародзічэнка.

І. Кузняцоў і Р. Буталіоскі ўжо ажанілі свае творчыя задумкі: першы стварыў кантату «Радзіца, наша зямля» на тэму геранічнай сучаснасці, а другі — Першую сімфонію. Шостую сімфонію напісаў М. Аладаў.

Да з'езда ў нас з'явіцца новыя песні аб жыцці рэспублікі, аб выдатнай працы нашых людзей на новабудовлях, прадпрыемствах і калгасах. Аб'явае быць цікавым усенны цыкл «Мае сучаснікі» У. Алоўнікава. У саадурачэнні з беларускімі пэстамі кампазітар многа часу адае працы над гэтым цыклам, куды ўводзіць песні для сельскай, харавога і ансамблевага

выканання. Яны ахопляць мноства тэм і па сваіх жанравых асаблівасцях будзе самым разнастайным.

У. Алоўнікаў прапанаваў у мэтах прапаганды сучаснай Беларускай песні правесці ў Саюзе сустрачку кампазітараў-песеннікаў з кіраўнікамі харавых калектываў. На гэтую сустрачку аўтары песень прыдуць з гэтымі нотамі, пазнаёмяцца з імі дырыжораў-хармаістраў і прапануюць новыя творы для ўключэння ў рэпертуар самадзейных калектываў.

Нашым кампазітарам трэба спяшацца з ажыццяўленнем творчых планаў, бо ў гонар з'езда ў кастрычніку вырашына правесці дэкаду сучаснай Беларускай музыкі. Праграма дэкады павіна складацца выключна з новых твораў, пачынаючы ад сімфоніі, кантат канчэячых харавымі і сольнымі песнямі.

Рыхтуючыся да знамянальнай падзеі ў жыцці саветскіх людзей беларускія кампазітары яшчэ больш набліжаюць сваю творчасць да шырокіх мас шлахем арганізацыі музычных вечаў і сустрач у працоўным раёнаў.

Шчаслівыя дзівячыя гады! Колькі яны жылі нашым маленькім грамадзянам радасці і светлых надзей на будучае! Паглядзіце на фрагмент карціны Р. Кудрэвіч, якую яна назвала «Першае знаёмства». Гэта — першае знаёмства вясковых дзяцей з маладой настаўніцай, якая пасля заканчэння інстытута ўпершыню прыхаля працаваць на вёсцы. Яны сустраліся зусім выпадкова і вельмі ўзрадаваліся гэтай сустрачцы: з гэтага часу дзеці і настаўніца пасябруюць на многія гады.

ГРАМПЛАСЦІНКА І НАПЛАСТАВАННІ НА ЁЙ

Есць ямаля людзей, якія захапляюцца калекцыянаваннем марак, мастацкіх паштовак, старадаўніх манет. А ші адмаўляюцца збоўнеў над тым, колькі ў нас зборніц грампласцінак з запісамі класічнай і эстрадна-танцавальнай музыкі? Гэта ж незвычайна калекцыянер, а палімяяны аматары музычнага мастацтва, якія не толькі бываюць на сімфанічных і эстрадных канцэртах, оперных спектаклях, але і дома не расстаюцца з любімымі творами, слухаючы іх у грамзапісу праз радыё або праігрышы вальнік.

Дзякуючы радыё і асабліва грамафонным пласцінкам, музыка цыпер прыймае ў самяя далёкія населеныя пункты і ўпрыгожвае быт чалавека. Але біда ў тым, што шлах пласцінкі да аматараў музыкі нярэдка бывае вельмі доўгі і цяжкі. У чым жа справа, чаму мноства запісаў каштоўнейшых музычных твораў месіцца ў яшчэ неапрацаваных базамі Мінска і не паступае ў раённую гандлёвую сетку, чаму выпускаецца так мала навінак? Такія пытанні даўно хвалююць нашу грамадскасць, і ў іх трэба сур'яна разабрацца.

Мала таго — можна паспрабаваць да дня нараджэння рускіх і зарубежных кампазітараў-класікаў рыхтаваць і выстаўляць для ўсеагульнага агляду афішныя шчыты з назвамі твораў, якія ёсць у грамзапісу. Нарэшце, чаму не пачаць праводзіць «Дні беларускай грампласцінкі» з уадабел беларускіх кампазітараў па прыкладу «Тыдня кнігі»? Усё гэта пайшло б на карысць, і Дом грампласцінак больш адпавядаў бы высокай назве музычнага «Фарпосту» рэспублікі.

Мала таго — можна паспрабаваць да дня нараджэння рускіх і зарубежных кампазітараў-класікаў рыхтаваць і выстаўляць для ўсеагульнага агляду афішныя шчыты з назвамі твораў, якія ёсць у грамзапісу. Нарэшце, чаму не пачаць праводзіць «Дні беларускай грампласцінкі» з уадабел беларускіх кампазітараў па прыкладу «Тыдня кнігі»? Усё гэта пайшло б на карысць, і Дом грампласцінак больш адпавядаў бы высокай назве музычнага «Фарпосту» рэспублікі.

ДЗЕ ГУСТА, А ДЗЕ ПУСТА

Сталічныя аматары мастацтва заўсёды ў больш зручным становішчы, чым жыхары раённых і нават абласных цэнтраў. Мінчане могуць рэгулярна наведаць вечаў сімфанічнай і камернай музыкі, слухаць у жывым гучанні ігу выдатных музыкантаў-выканаўцаў, а працоўныя Палаша і Турава, Рэчыцы ці Маладзечна, не кажучы ўжо аб сельскай мясцовасці, пазбаўлены такой магчымасці. Яны ўсе нарэшце ўскладаюць на музычных радыёапаратаў і грампласцінак. Аднак і тут перыферыянага аматара чакае няўдача: набыць у раённым цэнтры любімыя класічныя творы і папулярныя песні саветскіх кампазітараў не так лёгка.

Сталічныя аматары мастацтва заўсёды ў больш зручным становішчы, чым жыхары раённых і нават абласных цэнтраў. Мінчане могуць рэгулярна наведаць вечаў сімфанічнай і камернай музыкі, слухаць у жывым гучанні ігу выдатных музыкантаў-выканаўцаў, а працоўныя Палаша і Турава, Рэчыцы ці Маладзечна, не кажучы ўжо аб сельскай мясцовасці, пазбаўлены такой магчымасці. Яны ўсе нарэшце ўскладаюць на музычных радыёапаратаў і грампласцінак. Аднак і тут перыферыянага аматара чакае няўдача: набыць у раённым цэнтры любімыя класічныя творы і папулярныя песні саветскіх кампазітараў не так лёгка.

Справадзачна-выбарны партыйны сход пісьмемнікаў

Дыямі адбыўся справадзачна-выбарны сход партыйнай арганізацыі Саюза пісьмемнікаў БССР. Са справадзачным дакладам выступіў І. Грамовіч. Аб задках пісьмемнікаў у падроты да XXII з'езда КПСС, аб творчай і выдываючай рабоце камуністаў гаварылі ў спрочках А. Міронаў, К. Кірэнка, М. Алексееў, Р. Сабаленка, М. Хведаровіч, І. Клаз, І. Шамякіна, П. Броўка. Абраны новы склад партыйнага бюро. У яго ўвайшлі П. Броўка, В. Вітка, І. Грамовіч (секратар), А. Кулакоўскі, А. Макавіч, П. Панчанка, Г. Папоў, Н. Пашкевіч, А. Русеўскі.

Сход выбраў дэлегатаў на раённую партыйную канферэнцыю.

ВЫ ПРЫЙШЛІ У ПАРК...

Зноў настала жадаана лета, зазеленелі дрэвы, зашлілі кветкі. Не сядзіць у летні камадом. Пасля работы, асабліва ў выхадны дзень, цягне ў лес, у парк, на паветра, бліжэй да прыроды.

Да паслуг мічан — парк імя Горкага, імя Чалюсцінаў, імя Перамогі (у раёне штурчанага возера), парк Сталінскага раёна, створаны ў прыгарадным Антонаўскім лесе. Батанічны сад Акадэміі навук БССР, парк імя 30-годдзя БССР, дзіцячыя паблізу опернага тэатра. Тут адпачываюць, асабліва ў цёплыя дні, бывае многа.

Найбольш папулярныя цяпер парк імя Чалюсцінаў. Ён і разнастайны выгада — на галоўнай магістраляй дрэва, зашлілі кветкі. Батанічнага саду, гэтага вальніца — на сто з ліншым гектараў — прыроднага масіву, яшчэ больш прываблівае наведвальнікаў. Транспартная сувязь парка з горадам добра: тралейбусы і аўтобусы амаль кожную хвіліну падвозяць сюды сотні людзей.

Парк мае некалькі ўваходаў. Сёлетня цэнтральны ўваход прыведзены ў належны парадак, устаноўлена новая металічная арка, заасфальтавана яшчэ адна алея. Але афармленне парка паранейшаму беднае. Лічаныя скульптуры невысокага майстэрства — спартсменкі і традыцыйная алені — воль і ўсё. Неводнака твора беларускіх скульптараў на аленях парку не ўтлеліш.

Надаўна я быў у Гродна і зайшоў у гарадскі парк. Тут явртаў на сабе увагу гледачы партыятаў выдатных людзей, імянамі якіх названы вуліцы абласнога

цэнтра. Гэта рабочы-грабар Аляксандр Берталь, настаўніца Вольга Саломана і іншыя. Пад вялікім партыятамі — картоткае апісанне подзвігаў гэтых патрыётаў.

Дзіцячы парк імя Чалюсцінаў таксама можа стварыць падобную галерэю партыятаў.

Час ад часу ў парк выстаўляюцца для агляду сатырычныя «вокны», зробленыя маскоўскімі мастакамі. Гэтыя «вокны», па эме-сты вострыя і надзёжныя, прыцягваюць увагу наведвальнікаў парка. На жаль, такія сатырычныя выстаўкі доўжыць радкі, асабліва сёлетня. Здаецца, што да арганізацыі «алея сатыры» не прыцягваюцца беларускія карыкатурысты, якія групуюцца вакол «Вокна».

Не лепш аформлены і іншыя паркі.

Надаўна з поспехам прайшоў Тыдзень беларускага выяўленчага мастацтва. Ён прыцягнуў шырокае увагу нашай грамадскасці. Але чамусьці нават у буйнейшых парках горада гэты цікавы тыдзень творчага паказу работ нашых жывальнікаў, скульптараў, графікаў не знайшоў свайго адлюстравання. Гэты недахоп трэба ўлічыць у будучым.

У мінулыя гады і цяпер у парках Мінска ўсё часцей пачалі наладжваць канцэрты сімфанічнай музыкі. Гэта вельмі добра. Напрыклад, толькі сёлетня адбудзецца больш 20 канцэртаў нашых лепшых творчых калектываў. Мінчане з ахвотай наведваюць гэтыя канцэрты. Але не так проста выступаць дзве гадзіны на нагах, слухаючы музыку. Залены тэатр у парку імя Горкага

У падарунак з'езду партыі

Драматычны калектыв Палаца культуры завода «Гомсельмаш» неаднаразова паказаў гледачам спектакль па п'есе А. Арбузава «Шасцёра любімых». Добра справіліся са сваімі ролямі станцыяныя завода Ларыса Вігдорчык, Тамара Лядыра, Тамара Влікая, каваль Мікола Даршчанка, сталяр Мікола Іскранок, секратар заводскага камітэта камсамола Пётр Селькін і іншыя аматары самадзейнага мастацтва.

АПТОВАЯ БАЗА, А НЕ МУЗЫЧНЫ «ФАРПЛАСТ»

Спектакль гурткоўцы паказвалі ў калгасах імя Кірава, «Новае жыццё», «Чырвоная плошча» і ў саўгасах «Аматар» Уварыцкага раёна Гомельскай вобласці.

Цяпер уадыльнікі драматычнага калектыву працуюць над паставіўчым спектаклем «Выпадак на стэнцыі». Гэты спектакль таксама будзе паказаны працаўнікам калгасных паляў.

Трывала ўвайшоў у рэпертуар драматычнага калектыву Палаца культуры гомельскіх чыгуначнікаў імя У. І. Леніна спектакль па п'есе Зякі і Кузняцова «Два колеры». Станюча адгучаюцца гледачам гэтай рабоце энтузіястаў драматычнага мастацтва.

Акцёры-аматары рыхтуюць спектакль пра сур'яна пачку Беларускага народа Веру Харужую. Псеу напісаў маскоўскі пачынаючы драматург Усевалод Палетыка, ён жа з'яўляецца і рэжысёрам спектакля. Над роллю Веры Харужой працую кантрабас АТК завода «Гомсельмаш» Лілія Іўшына.

Сваю новую работу ўадыльнікі драматычнага калектыву Палаца культуры чыгуначнікаў прысвячаюць XXII з'езду Камуністычнай партыі.

В. СЯМЕНАУ.

В. СЯМЕНАУ.

Надзеі, прагні, надзеі

Учора ў Мінску ў Дзяржаўным мастацкім музеі БССР ва ўрачэстай абстаноўцы адбылася выстаўка прыкладнага мастацтва братняга кітайскага народа. Яна арганізавана Міністэрствам культуры СССР з багацішчых мастацкіх фондаў Дзяржаўнага Эрмітажа.

З уступным словам на адкрыццё выстаўкі выступіў начальнік Галоўнага Упраўлення па справах мастацтва Міністэрства культуры БССР Я. Парватаў. Пасля гэтага шматлікія наведвальнікі пачалі аглядаць шасцісот кішаквыя формы і выкананыя работ кітайскіх майстроў, створаных ім на працягу XVII—XX стагоддзяў.

Журн другой Усеагульнай мастацкай выстаўкі «Сямігодка ў дзесяці» пазваляе вынікі і да лепшых работ прасудзіла дыплом першай, другой і трэцяй ступені Дыпламамі трэцяй ступені ўзнагароджаны майстры беларускіх фотамастаства Н. Бельбрун і «На трынаццаці палях» і В. Кошчын за работу «Нахай гарматы маўчыць».

Надаўна засявацішы вокны клубу ў адыльнячым «Журына» саўгаса «Дэстрыя» Бешанькоўскага раёна. У дзень адбыўся культурна-асветунавы адчыны канцэрт мастацкай самадзейнасці.

Не так даўно дырэкцыя кожнага магазіна самастойна пасылала заказ на адгрукну карговай партыі пласцінак на адзін з паміёўных заводаў. Пасля гэтага па гэтую партыю выдзвігалі таваразавоз або яе адпраўляла на месца прызначэння само прадпрыемства. Музыкальны заказы гандлёвых работнікаў і па сённяшні дзень ніхто не праварае і не кантралюе. Таму не выпадкова пласцінкі падабраюцца без густу; іх асартымент прамэра перанасычаны джазавымі песнямі, а за кошт нібы «малахалавага» класічнага рэпертуару.

Калі ў летнімі годзе адкрыўся першы ў рэспубліцы мінскі Дом грампласцінак, аматары мастацтва і музыканты-прафесіяналы ўскладали на яго вялікі надзеі. Усе чакалі, што, атрымаўшы такое прасторнае памішчэнне ў ноўны будынак на Даўгабродскай вуліцы, кіраўніцтва Дома здолее, сапраўды, шырока наладзіць прапаганда музычнай прадукцыі, наблізіць яе да масавага спажывача. А што выйшла? Замест таго, каб стаць сапраўдным музычным «фарпостам» і заняцца выхаваннем мастацкіх густоў, Дом грампласцінак ператварыўся ў рэспубліканскую аптоўную базу і напалавіну ў звычайны магазін рознічнага продажу.

Безумоўна, Дом грампласцінак ствараўся з такой задачай, каб абраць ад пакупнікоў і магазінаў тэматычныя запісы і на іх аснове рабіць заказы заводам на выраб прадукцыі, вывазляючы ад гэтых абавязкаў гандлёвы арганізацыі. Што ж, такая практыка сабе апраўдавае: гандлёвыя работнікі цяпер больш не абіваюць партыятаў заводаў, а прыязджаюць про-

зноў настала жадаана лета, зазеленелі дрэвы, зашлілі кветкі. Не сядзіць у летні камадом. Пасля работы, асабліва ў выхадны дзень, цягне ў лес, у парк, на паветра, бліжэй да прыроды.

Да паслуг мічан — парк імя Горкага, імя Чалюсцінаў, імя Перамогі (у раёне штурчанага возера), парк Сталінскага раёна, створаны ў прыгарадным Антонаўскім лесе. Батанічны сад Акадэміі навук БССР, парк імя 30-годдзя БССР, дзіцячыя паблізу опернага тэатра. Тут адпачываюць, асабліва ў цёплыя дні, бывае многа.

Найбольш папулярныя цяпер парк імя Чалюсцінаў. Ён і разнастайны выгада — на галоўнай магістраляй дрэва, зашлілі кветкі. Батанічнага саду, гэтага вальніца — на сто з ліншым гектараў — прыроднага масіву, яшчэ больш прываблівае наведвальнікаў. Транспартная сувязь парка з горадам добра: тралейбусы і аўтобусы амаль кожную хвіліну падвозяць сюды сотні людзей.

Парк мае некалькі ўваходаў. Сёлетня цэнтральны ўваход прыведзены ў належны парадак, устаноўлена новая металічная арка, заасфальтавана яшчэ адна алея. Але афармленне парка паранейшаму беднае. Лічаныя скульптуры невысокага майстэрства — спартсменкі і традыцыйная алені — воль і ўсё. Неводнака твора беларускіх скульптараў на аленях парку не ўтлеліш.

Надаўна я быў у Гродна і зайшоў у гарадскі парк. Тут явртаў на сабе увагу гледачы партыятаў выдатных людзей, імянамі якіх названы вуліцы абласнога

цэнтра. Гэта рабочы-грабар Аляксандр Берталь, настаўніца Вольга Саломана і іншыя. Пад вялікім партыятамі — картоткае апісанне подзвігаў гэтых патрыётаў.

Дзіцячы парк імя Чалюсцінаў таксама можа стварыць падобную галерэю партыятаў.

Час ад часу ў парк выстаўляюцца для агляду сатырычныя «вокны», зробленыя маскоўскімі мастакамі. Гэтыя «вокны», па эме-сты вострыя і надзёжныя, прыцягваюць увагу наведвальнікаў парка. На жаль, такія сатырычныя выстаўкі доўжыць радкі, асабліва сёлетня. Здаецца, што да арганізацыі «алея сатыры» не прыцягваюцца беларускія карыкатурысты, якія групуюцца вакол «Вокна».

Не лепш аформлены і іншыя паркі.

Надаўна з поспехам прайшоў Тыдзень беларускага выяўленчага мастацтва. Ён прыцягнуў шырокае увагу нашай грамадскасці. Але чамусьці нават у буйнейшых парках горада гэты цікавы тыдзень творчага паказу работ нашых жывальнікаў, скульптараў, графікаў не знайшоў свайго адлюстравання. Гэты недахоп трэба ўлічыць у будучым.

У мінулыя гады і цяпер у парках Мінска ўсё часцей пачалі наладжваць канцэрты сімфанічнай музыкі. Гэта вельмі добра. Напрыклад, толькі сёлетня адбудзецца больш 20 канцэртаў нашых лепшых творчых калектываў. Мінчане з ахвотай наведваюць гэтыя канцэрты. Але не так проста выступаць дзве гадзіны на нагах, слухаючы музыку. Залены тэатр у парку імя Горкага

У брэсцкім летнім парку «Першае мая» калектывам мастацкай самадзейнасці Брэсцкага раёна выступілі са справаздачным канцэртам.

Гледачы была прапанавана разнастайная праграма, у якую калектыв музычна і харэаграфічна нумары. Адабрэнае гледачоў выклікала выкананне Прыбараўскага і Дамачоўскага харавых калектываў. Хоры праспявалі песню самадзейнага драматычнага тэатра калгаса імя Жданова, Героя Сацыялістычнай Працы Лілію Ракуту і іш.

Амаль усе нумары выклікалі ўхвалу гледачоў. Справаздачны канцэрт паказаў творчы рост самадзейных калектываў раёна. Вы бачыце на гэтым здымку выступленне тымораў з калгаса імя Мічурна.

ГРАМПЛАСЦІНКА І НАПЛАСТАВАННІ НА ЁЙ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Што ж людзям застаецца рабіць у такіх выпадках? Ады едуць у Мінск, другія настойліва просяць у пісмак гандлёва-агарадарніцы сталецкі, каб тыя выдалі патрэбныя творы ў грампласціну. Вось якое пісьмо прасіла аднойчы ў Дом грампласцінак У. Сізоў з Маладзечна: «Хачелася б ведаць, ці ёсць у вас паштова-пасылочны аддзел, праз які адпраўляюцца пласцінкі ішагароднім пакупнікам. Калі няма, дык ці не маглі б вы ў парадку выключэння даць распрадэжніне аб высылцы накладной палат за пісьмо наступных твораў? І далей ідзе іх пералік: інструментальныя п'есы Шапана, Вяняўскага, Чавёртага, Пятая і Шостая сімфоніі Чайкоўскага, скрипачны канцэрт Паганіні, Другая расподыя Ліста і г. д.

Прыкладна такія ж пісьмы з запытамі на класічны рэпертуар паступілі ад В. Маслава (Віцебск), Н. Волака (Магілёў) і ішых грамадзян. Але на іх просьбы дырэктар Дома толькі фармальна адказаў: шукайце, маўляў, патрэбныя рэчы ў сваіх месных магазінах. Легка скажаць — шукайце, калі запісы з класічнымі творамі амаль ніколі не авозіцца ў раён.

Гэтыя факты гавораць аб тым, што гандаль пласцінкамі ў рэспубліцы паступае вельмі дрэнна. Гарадскія і мікрараённыя ўніверсальныя базы разам з магазінамі ўспяж ухіляюцца ад атрымання музычных твораў. А калі яны і закупаюць некаторыя пласцінкі, дык толькі з агляду на іх лёгкую страданую музыку, якая, на думку прадаўцоў, лічыцца найбольш «ходкай» і «прыбыткавай».

Творы ж класічны і беларускіх аўтараў, лепшыя ўзоры песеннага фальклору ляжаць на складзе, схавааны ад вачэй шырокіх мас пакупнікоў. Хочацца прывесці яшчэ такі прыклад. Супрацоўнікі Дома грампласцінак, пасылаючы аднойчы чарговую партыю пласцінак Пінскай універсальнай базе Брэсцкага аблспецвысюза і не бачачы ў спісах нумароў заказы на беларускія творы, вырашылі ўсё ж на сваю рызыку паслаць і некалькі запісаў беларускай музыкі. Хутка ім давялося ў гэтым горадзі расказаць. Праз два тыдні кантэйнер з каштоўным грузам прыйшоў з Пінска назад у Мінск. Хіба гэта не абурэння адносіны гандлёвых рэбятчынаў да распаўсюджвання нацыянальных твораў?

Вялікія прэтэнзіі да прадаўцоў прад'яўляюць калгасныя аматары музыкі. Белжэнаў, які закляканы абслугоўваць сельскага пакупніка, наогул ігнаруе гандаль музычнай прадукцыяй. Летас ён не выбраў са складу фабрыкі лічэйнай пачы 51.580 з заплаваных 70.000 пласцінак у асясоўным з беларускім рэпертуарам. І гэта ў той час, калі ў раённых цэнтрах Беларусі, у калгасных дамах культуры адкрываюцца ўсё новыя і новыя ўніверсітэты мастацкага выхавання, музычныя лекторы, калі шырокі масы цягнуцца да музыкі, імкнучыся расшырыць свой кругазгляд.

Маладыя ўекі, якая жыць дэкада ад канцэртных залаў і опернага тэатра, заўсёды рада паслухаць добрую лекцыю музыкаў аб творчасці выдатнага кампазітара, і абавязкова з выкананнем яго твораў хоць бы ў грамзапісу. Бо гаварыць пра музыку, не слухаючы ёе, гэта марна траціць час. На жаль, на ўніверсітэтах культуры рэспублікі пакуль што не створаны спецыяльныя лекцыі, дзе былі б прадстаўлены вядомыя оперныя і сімфанічныя

Старое абсталяванне прыйшло ў неспрыгоднасць, цэх грампласцінак працуе шпёр на рэштках

мастацкай самадзейнасці Брэсцкага раёна.

Уважліва мастацкае чытанне, вадмацоўскага харавых калектываў «Зарніца» — пра славетную дарку Іванаўну Асіюк, «Пра савецкую

М. ЯГЛОШАНКА. Фота А. Велікасельца.

леташняй сыравіны, а сёлета з другога паўгоддзя зусім спыняюцца пастаўкі вініталяў і смальца, без якога нельга прыгатаваць рэзінтэру таблеткі. Пра усё гэта В. Чахоўскі пісаў у пачатку года дзела мясцовай прамысловасці і. Філіповічу і ў Міністэрстве культуры, але рэальнай дапамогі пакуль што німа.

Ва Упраўленні па справах мастацтва гавораць так: — Нашы справы сачыць, каб не выпускілі аўтарскія права, а астатняе мы не адказваем. Безумоўна, Міністэрства культуры не можа забяспечыць цэх грампласцінак новымі аўтарскімі прасамі і дамагацца плавнай пастаўкі смоль. Але ж яно можа і павінен узяць пытанне аб перадачы фабрыкі лічэйнай дэкада Беларускаму саўзнагару. Нельга больш цярпець саматужныя і выпуску нацыянальных музычных твораў. Вытворчасць беларускіх пласцінак трэба паставіць на шырокую аснову, забяспечыўшы прадпрыемства сучасным абсталяваннем і неабходнай вымяральна-кантрольнай апаратурай. Гэтага, на жаль, Мінгартвыканком зрабіць не можа. Гэта можа і павінен зрабіць наш Саўзнагар.

Мы пераканаліся, што арганізацыі і ўстанова, якія займаюцца складаннем рэпертуарных каталогаў, выпускаюць і гандлем пласцінак, прадуцтвам наладжана. Магчыма, мэтазгодна было б стварыць мастацкі савет для карэктываў работ усіх гэтых арганізацый. Ён сачыць бы зэмстам, якія пласцінак і за іх хуткім распаўсюджваннем у гарадзе і вёсцы.

Г. ЗАГОРОДНІ.

З кінакамерай па рэспубліцы

Грыбок біямішчы — выдатны стымулятар росту. На Мірскім міжкалгасным заводзе кармавых антыбіятыкаў з грыбка робяць каштоўную паўважыну масу — біямішчы. Ужо многія гаспадаркі пераканаліся ў яго цудоўныя уласцівасці. Пра дабаўленні біямішчы ў рацыён свінін прад'яўляюць у вазе за суткі дадаткова на 30 грамаў.

Аб гэтым і расказана ў першым сюжэце кінааспіс «Савецкая Беларусь» № 14, які пачаў дэманстравацца на экранх рэспублікі. З наступных кінакадраў глядацтва даведзана аб прапановы сётапачніка Добрушскага шпёлозна-папярэвага камбіната Васількова стварыць скраўную бригаду і працаваць без кантраляраў, аб новай лесасадатчай машыне, якая замяняе 50 рабочых і садзіць за дзень да чатырох гектараў лесу.

Асобны сюжэт рэсвечан ушанаванню памяці герояў, якія ад-

далі ў гады Вялікай Айчыннай вайны сваё жыццё ў імя светлай будучыні.

Далей у кінааспісе апавядаецца аб новай прадукцыі Магілёўскага завода жалезабетонных вырабаў, аб дружбе рабочых нямецкага горада Рула і мінскіх сталевабудульнікоў завода імя Кірава.

З цікавасцю будуць праглядаць кінакадры аб міжнароднім тэлефоне-аўтамаце, а таксама кінааспіс, якія знаёміць гледачоў з дэсплоўнымі работамі выпускнікоў Мінскага тэатральна-мастацкага інстытута.

У заключэнне кінааспіс паказаны спабарніцтва 75 маейшых гімнастак краіны, якія праходзілі наладу ў Мінскім Палацы спорту працоўных рэзерваў, і таварыскі матч па футболе на мінскім стадыёне «Дынама» паміж камандамі «Палонія» (Польшча) і «Беларусь» (Мінск).

ГЛЯДАЧ ЗАДАВОЛЕНЫ

На здымку: І. Мельнічук рыхце апаратуру да сеанса. Фота А. БЛЯХЕРА.

ПРА ПЕРшую КНИГУ ПИСЬМЕННИКА

У першым зборніку мастацкіх празаіка Міколы Гроднева — аповесць «Чужая віна» і чатыры апавяданні. Герой гэтых твораў — сучасны моладзь, актывіны будаўнікі новага. За башкоўскім парогам пачынаюцца іх шляхы ў жыццё, якое загартоўвае юныя сэрцы, нараджае ў іх сілу, веру ў будучыню.

Вось апавяданне «Дружбакі». Яно сведчыць, што аўтар кігігі адольны празаік, удумлівы навіральнік.

Галоўны герой апавядання — Карней, валавы, шчыры моладзь чалавек, які ўжо шмат перажыў і пабачыў за тры гады самастойнай працы ў школе. Калі арганізаванаў калгас, у Карнея стралялі кулак і абразы. Жыццёныя нігоды загартавалі хлопца, навуцмлі яго разбірацца ў людзях. Хай даўно закончаны інстытут, але Карней верны студэнцкай дружбе. І калі ён даведзася, што ў суседняй вёсцы працуе занучам школы Міхась Несцяроўскі, то ідзе за некалькі кіламетраў у сажоку, каб сустрэцца з былым сябрам. Яны былі дружкамі, жылі ў адным інтэрнацімнай пакоі. Карней і Міхась закахаліся ў адну даўноўную Галю. Аднак Галя выбрала Міхаса.

Пасля скачэння інстытута дружбакі раз'ехаліся ў розныя мястэчкі прававаў... Карней не разгадаў унутранай хівацкісвайго дружбака, і толькі сустрача пра тры гады адрыла яму вочы. У Несцяроўскім ён убачыў заканчанага абывацеля. Скупа, але трапіна перадае аўтар настроі Карнея і Кастуся, калі яны вяртаюцца ў Несцяроўскага: «Яны ішлі ціха, не спыняючыся, задумліва, як звычайна ідуць пасля разлукі, або яшчэ горш, — пасля пахавання лепшага сябра».

Звычайна гісторыю адносіны двух моладзых людзей аўтар злолеў узяць за мастацкага гучняня. Выкрыццё Несцяроўскага — гэта не пасінае абурэнне агітэнацыя мяшчанскай душы, а перасцярога тым моладзям, людзям, якія яшчэ часам чыліне ў адыміі маішчанства і абывацельнасці. Шкава, што нават воякіла былы сябра Карнея змяніўся непазнавальна. «Яшчэ з парог Карней зварнуў увагу на іграка ў чорным кажусе, у чорнай шапцы-ушанцы, у акуларах. Наўжо Міхась? У інстытуте ён акулараў не насіў... А твар! Крутыя, азымы, самозадаволены...»

Чэрствасць, бяздушнасць Несцяроўскага даволі ярка паказаны ў заключным кароткім дыялогу Карнея і Міхаса. На запытанне Карнея, чаму той кінуў Галю, Міхась шчыльна заявіў: «— Го-о... Як жа я мог з ёю ажаніцца, калі яна паехала на работу чыжарна».

— Галя чыжарная? — гэтыя словы нібы пракалолі наскрозь Карнея, і ён падхапіўся: — Што ты балбачыш? — Тоё, што чуюсь... — Чыжарная. Галя чыжарная? Дык яна ж ад тебе чыжарная! — Адкуль я ведаў? А можа, ад пубе. — спакойна адказаў Несцяроўскага. — Ты ж таксама да яе хадзіў.

— Гадзюка ты! — Карней ушапіўся з ложка і пачаў будзіць Кастуся.

Апавяданне «Дружбакі» — адно з лепшых у зборніку па кампазіцыйнай завершанасці, сюжэтнай арганізацыі, характэрнастаці герояў. Письменны выніў тут умейнае куткі чалавечата сэрца.

Не застацца чытач абывацкім і калі прачытае апавяданні «Галачка» і «Запозная крыўда».

КАНФЛІКТЫ ЖЫЦЦЁВЫЯ І ШТУЧНЫЯ

Удала знойдзены мастацкія дэталі дапамагаюць аўтару рэальна малюваць партрэты сваіх герояў. У апавяданнях сустракаюцца цікавыя параўнанні, дэталі з сатырычным або гумарыстычным адценнем.

Відаць, што аўтар някельска валолае жывой народнай мовай. І ўсё ж ён не убароўвае ад шчыры, вышывітых слоў, газетных штампаў, узнеўшых напышлівых сказаў.

Апавяданне «Адрачэнне» слабаейшае па мастацкіх вартасцях за ішыя: у ім аўтару не удалося вывіць варажой сутнасці баптызму, паказаць яго шкоднасць. На староніх 132 гэтага твора чытаем: «І чым больш малілася Таня, тым мацней тугая патля неспрыяльнасці душы яе горада, адбрала права на радасць».

Кожны згодзіцца, што гэта зусім не па-масташку сказана. А вось яшчэ: «Не, ты, Таня, не такая, як усё. З табою разам і ў люты мароз і ў шалёную завую ісі хочаша». Так ніколі не скажа моладзь хлопец, які закахаўся, не толькі дзятчыне, але і сам сабе.

Ішы раз замест таго, каб зазірнуць у глыбіню душы чалавека, паказвае самыя вострыя моманты псіхалагічнага жыцця героя. аўтар звартаецца да звычайнай апісальнасці, бэрэ тоё, што «жыццё вярнуў». Тады ўжо не верыць таму, у чым ён інае хоча пераканана. «Як уцадзела, Таня абрала тое, што і ўсе. Але ёй абрыла, надакучыла. Хацелася крыкнуць: «Хопіць!» Ды побач маці і Хімка, захлебваючыся да неспрыгоднасці, мармыталі свае малітвы».

І ўжо зусім непрыемнае ўражанне пакідае аповесць «Чужая віна». Чытаючы яе, увес час адчуваеш давістае прыццё. На некаторы час аповесць захавала, хвалюе. Але потым перастае верыць у шчырасць аўтара і ўршце пераканавана, што ў аснову аповесці пакладзены штучны, нежыццёвы канфлікт. Ён не вынікае з логікі ўзаемаадносін герояў, не мае пад сабой псіхалагічнага грунту.

Прыехаў у РТС новы інжынер, а што ён прынёс з сабой, што

Павел Матэль едзе працаваць галоўным інжынерам у рамонтатэхнічную станцыю. Разам з ім — яго жонка Маша, аграном па спецыяльнасці. Месца працы — Задубская РТС. За некалькі кіламетраў ад РТС, у асцы Асінаўшчы, Павел нарадзіўся, тут прайшлі яго дзіццячы і школьны гады. Нядобры ўспаміны пакінуў бацька Паўла Адам Матэль у аднаўскоўцаў. У час вайны ён стаў фашысцкім паслугачом. Цяжка перажыў Павла зраду бацькі...

Скончылася вайна. Пасля смерці Адама Матэля Паўла прытуліў бацькаў брат, Нупрэй. Школа, потым інстытут, праца на суднарамонтным заводзе.

І вось Павел зноў у родных мястэчках. З гэтага часу і пачынаюцца яго жыццёныя. Бацькава віна увес час не дае яму спакою. Узнікае канфлікт з былым сябрам дзіцтва — Віктарам, бацька якога загінуў у вайне Адам Матэль. Віктар — неаддэка, абмежаваны чалавек, што відаць з размовы, якая адбывалася паміж ім і дырэктарам РТС Лаўрэнтам Карпавічам. Ён абывацкавае дырэктара ўтым, што той загаліўся прыняць Паўла на працу і не поспіць яму за башку-зарадкіна.

На чым жа грунтуецца гэтая нянавісць у Віктара? Вось яго словы: «Праз старога Матэля мой бацька загінуў, сам я нячужыны катаргу спазнаў. А цяпер Матэльў сын інжынерам сюды з'явіўся: маўляў, воль я кілі».

І крыўда робіцца за аўтара, Паўла даводзіцца шмат пакутаваць. Тым больш адчуваеш фальш, калі перагортваеш апошнія старонкі аповесці, дзе аўтар дае ішчаслівы канец, прымірае герояў.

Збочыўшы са шляху жыццёвай праўды, пабудаваны аповесціна ў ўваўным канфікце, аўтар пацярпеў няўдачу. Тоё, што магло стаць цікавым у аповесці, аўтар пачынаў неабходным узяць толькі фонам твора; жыццё сучаснай вёскі, герачына барацьба прасяж савецкіх людзей за ўздм гаспадары — усё гэта засталася на другім плане.

Прыехаў у РТС новы інжынер, а што ён прынёс з сабой, што

змянілася з яго прыходам у жыццё вялікае калектыва механізатараў — пра гэта не даведзася чытач. Дзейнасць Паўла як галоўнага інжынера заслабнула выкладковымі эпізодамі рамонтатрактараў аднаго і таго ж калгаса, дзе працуе Віктар Гаркуша.

Мог бы атрымацца больш цікавыя вобразы Машы, Барыска ж Машы як агранома за культуру земляробства абмяжоўваўся камфлікатам са старэйшай калгаса Чарадай, які не паклапаціўся за велькі свечасоава ў калгас салетру.

Удала паказаў аўтар сход у калгасе «Сейбіт». Старэйшы калгаса Чарада падазены ў сатырычным плане. Дзейнасць гэтага самадара, баяўніка, пустазнана справядліва і сурова асуджана ўсімі калгаснікамі. Аднак ніяк нельга лічыць сюжэтны ход, калі Чарада зноў застаўся кіраваць гаспадаркай, нейкай аўтарскай арыгінальнасцю. Гэта падобна больш на злук з тых шчырых, абурэннем выказаных слоў у адрас Чарады разамымі калгаснікамі Лаўраям і Машай.

Наогул аповесць носіць на сабе следы паспешнасці, непадараваанасці.

Калі ў апавяданнях М. Гроднева адчуваецца праца над словам, то пра аповесць гэтага не скажаць. У ёй сустракаюцца аднастайныя апісанні: «Паўла апёк гэты дакор», «Гэта нібы па жывому разанула Паўла», «Гэтыя словы, як па жывому, разанулі Віктара», «Гэта Паўла бшым абаврыла» і г. д.

Есць тут і «газетныя» сказы: «Зраўмеці яго намаганні працаваць як мага лепш»; «Пачінаецца рамонт тэхнікі — ад інжынера залежыць зладжанасць у рабоце ўсёго калектыва механізатараў»; і «прыгожасці»: «Бяжыст на лавачцы па-залежынку распынуў баю, і ў віхры вальса закружыліся пары».

Безумоўна, ёсць у аповесці і асобныя добрыя мясціны, якія чытаюцца з цікавасцю, у якіх відаць назіральнасць аўтара, але ў цэлым яна слабая і не пакідае тоў уражання, якое робяць апавяданні.

Л. ФАДЗЕЕВ.

ЖЫВЫЯ ФАРБЫ ПРЫРОДЫ

Першая пазычыная кігіка — гэта амаль заўсёды маленькае «выбрава». І як важна, каб у аўтара пры першых кроках былі і прабаўвалы выдвечы рэзінтэнт, які б не рабіў складак на маладосці, і гэты рэдактар, які веруў бы ў чуту пазычыную маладосць.

У кігі «Сонечны дождж» І. Сіпакова ўсё гэта было. І мне здаецца, кожны, хто не прачытае, ачыне сэвасяць першых шчодрых кропляў пазыі.

Шмат дажджоў і ліўняў даваляе бачыць і чуюць нашома чытачу ў вершах, але па-свойму краінае спорны «сонечны дождж» Івана Сіпакова, — з вясёлым звантам у вёдрах: дождж, ад якога буюнуць іліны.

Ен палясцо... Спорны, шчодры. Перабуў па промахх коса, Заваўнуў са стрэх у вёдры, На дварэ абмўу калясы.

Падстаўляюць чашкі кветкі — Хочучы піць расыя сякіткі, А іліноў ўзялі няўсёдыкі — У ліўні мюшца з ахвотай.

Гэтыя радкі ўражваюць малаліўна дэкладнасцю. Здаецца, бачыш спорны летні дождж, адчуваеш, як пасываецца пасля яго, Верш краінае яркім, свежым усупрыймаемем навакольнага.

Лепшыя творы Сіпакова багатыя на малюнак, фарбу, гукапіс. З нямногіх радкоў часам перад вачыма паўстае пазычына выразная карціна.

Вось вершы «Хітрая вёсень», Птушкі, збіраючыся ў чародкі, абмяркоўваюць «выраю сумныя планы».

Час, напэўна, ляцець — ланкі ржэўмё скалоді, Па лістах ды па няж дождж буюніць несціхана.

Аўтару даволі гэтых скупых штрыхоў, каб мы спраўдзілі ўбачылі, адчулі, што лета прайшоў.

Толькі хітрая вёсень не хоча застацца У палых апусцелых без шчыбету птушак.

І яна для падману бярэцца за працу — Лісце з дрэў абтраісе і польмя туюшыць.

Павуцінай іржэўнік заматвае колкі І дажджам мяччыць пачынае дарогу, Можна, птушкі набудуць з ёю хоць колкікі, Можна, ёй заручыцца з дажджом дапамогуць.

Паглядзіце, як добра здолеў у гэтым вершы малоды пэат падгледзець, адчуць, усхваляванна «раст тлумачыць» неспакой і клопат за думачнай вёсень, якой так хочацца адшчыгнуць хвіліну цяжкай рэстані з пастывам.

І гэта не проста адукацыйнае, «персанафікацыя» асуду; у вершы Сіпакова няма «аголенасці прыбыву». Твор эмацыянальна захапляе, паліць нас, бо ў ім б'еца жывае ітананцыя, за радкамі ўгандзвца чалавек, чулы да тонкіх праў прыроды.

Тоё, што ў нас звычайна называецца словам «пейзаж», загалі стала, напюнілася зместам, паўстаў з сваёй чалавечай апарадкаванасці. Кожная рэч, расліна ў лепшых вершах пэата мае свой «эксплат», свой «эпанятэк». Вось як, убачыўшы наваліччю хмары, у прадаўчаным бяды хвалююся, перажываюць «жыжары» пола:

..побач тымен вусаты, Прыгнучы ветрам, шаптаў, І дарагія зярняты За пазуку ён хаваў.

Аб жыўным дні, мабыць, марыў, Збялелы ад страху авес... Толькі адно іржышча Спакойна глядзела ўверж: Хай дождж ідзе, вешер швіцца, — Яму ўсё роўна цяпер...

Чытаючы вершы Івана Сіпакова, прыемна бачыць настойлівае пошукі моладым пэатам свежага дэкладнага слова, гучнасці верша, які ўбараў бы ў сабе і злінае апісанне, і патытку, і дыялог. І трэба заўважыць, ён дасягае пэўных поспехаў на гэтым шляху.

Паслухайце размову паміж закаханымі: — Глядзі, глядзі — упала зорка! — Ну я што з таго... — Кажу, што менш на небе свядак — Сама ж маркуйлі... — Не камячы касныку гэтак, Пусці руку!

— І праўда, светла ўжо, Марынка, Ну, што ж, пайду, — Ілзеш? А як жа я сяжынку Адна знайду... Магчыма, не ўсё дасканала ў вершы, але зварыце ўвагу на паслухнанасць радка. У ім не адчуваеш манатоннасці метра, таго, што ён «стапаваны» — так натральна гучыць верш. І хіба не чуваць у ім жывой індывідуальнай ітананцыі суразмоўнікаў?

А паслухайце «гаворку» паміж паравозамі і вагонамі ў вершы «Размова».

Аўтару, праўда, не ўсё удалося ў гэтым творы. Асабліва прычым выклікае заключнага страфа. Аднак рытмічны малюнак верша, у якім нібы чуваць стук колаў, прымушае нас лаверыць у рэальнасць гэтай узаўнай, выдуманай размовы.

Аўтар «Сонечнага дажджу» дабіна клопаціцца пра разнастайнасць форм сваіх твораў, спрабуе пісаць і нерыфмаванымі бемі вершам.

Пасяві яшчэ крышчачку, сонца, Не спыняйся зноўка да лесу, Не вядзі за сабою ты вешар, З пераклічкаў жаб на балосе...

Паглядзі навакола, сонца, Бач, камбайнер нерувацца вельмі, Клім яму засталася дакончыць, — А тады б і магло ты салзіцца, Па дарозе спышаюць калясы, Па снапамі пакрэктуваюць цяжка...

Натуральны і пачыну до наддаваным сэнсам радкоў у гэтым нерыфмаваным бемі вершы.

«...Паэты на ўсім свеце, — гаварыў некалькімі Хікмет, — падаваліся на секты. Ады свядаржыць, што можна пісаць толькі бемі, нерыфмаваным вершам; другія — толькі рыфмаваным. Трыці перакананы, што можна пісаць толькі сілабічным вершам. Пры гэтым усё спасылаюцца, павершыне, на патрабаванні часу, а па-другое, — на спецыфічны асаблівасці нацыянальнай мовы. Усе яны па-свойму маюць рацыю. Але ўсе яны сабе абмяжоўваюць. Мы, дыялектычны матэрыялісты, адмаўляем гэта найспрыянейшае ад-

маўленне. Чаму не выкарыстоўваць усіх багатаў пазыі, створаных чалавечымі?»

Як прыемна, што моладзь пэат, выдвечыў у далёкую пэатачыную дарогу, не шураецца гэтага багачыя, спрабуе ўзяць яго ў свой верш і прытым не без поспеху.

«СВЯТЫЯ» ДЗІКУНЫ

Гэта было не зусім звычайнае пісьмо. Боль і смутак, гней і абурэнне ахапілі мяне, калі я прачытаў гэтае пісьмо, у якім чужы чужы крык сплываў са сэрца малодзай жанчыны. Нервоўная радзі была напісаным нервоўным почыркам, там-сям літары расплываліся ў плямы. Мусіць на іх трапілі кроплі слёз...

Прызнаюся, я спачатку не паверыў у тое, што пісала гэтая малодзая жанчына — Люба Хома, якая тады жыла ў доме № 51 па вуліцы Каперніка ў Баранавічах. Не паверыў і паехаў на месца, каб паглядзець ды пераканацца, ці так гэта.

Дарагая Люба, прабаў мяне за тое, што я тады не паверыў табе. Так, твая маці сапраўды не за слуговае таго, каб яе любіць горава і шыра, усім сэрцам. Яе можна (о, як цяжка і балюча вымаўляць гэтыя словы), яе можна... і не любіць. Бо гэта, якія ты жме разам з маці, яна толькі то і рабіла (нашчасі і не свядома), што старалася пазбавіць цябе ўсёго радаснага і светлага ў тваім жыцці.

Табе назаўсёды запомніўся той жудасны дзень, калі паміраў самы блізкі чалавек — бацька. Яго загубіла твая маці. Замест таго, каб часцей запрашаць да хворага ўрачоў, яна лячыла яго малітвамі, пакуль ён не пайшоў на той свет.

А затым у вашым доме пасяліўся новы «бацька», нейкі Трафім Іваніч. Гэта быў палюбоўнік тваёй маці — таксама баптыст. Ён пасяліўся, не звязваючы на тое, што яго жонка і дзеці не хацелі гэтага. Яны не раз учынілі скандал пад вокнамі вашага дома, паграбуючы, каб Іваніч вярнуўся да сваёй законнай жонкі. Але твая маці і Трафім сціралі, што іх «святая цэль» павінны быць разам — так, маўляў, прадпісаў нябесны ўладарь. Вось яна, дзевушчына маральна баптыстаў, якія прапаведуючы чыстыню ўзаемаадносін у сям'і!

Колькі слёз было праліта тавою, Люба, у той час ад крыўды і сораму...

У школьныя гады ты прагнула пазнаваць з кнігі новы, чужы свет, гуляць разам са сваімі аднагодкамі, выступаць на сцэне, насіць чырвоны піянерскі галшук...

Але табе гэтыя простыя радасці, даступныя мілым і любімым савецкім дзяцям, былі забаронены. І гэта тама, што маці ўжо ў твае гэтае хацела зрабіць з цябе баптыстку, прымушаючы з дапамогай аллхуў і папругі чытаць малітвы і біць палкою «святую духу».

Сабры, таварышы тады выражвалі цябе. Яны дапамагалі табе перавыць з маці. Ты пайшла ад яе, скончыла тэхнікум, атрымала спецыяльнасць бухгалтара і пачала працаваць у Гарадзішча. Тут жа знайшла і асабістае шчасце — выйшла замуж за чалавека простага, шчырага, працавітага. Вы жылі душа ў душу. Вам было ўдзяна так хараша...

Маці! Якое гэта дарагое, непавторнае слова... І нават самай дрэннай маці мы, дачкі і сыны, нярэдка гатовы дараваць крыўды, якія б яны ні былі горкія.

Ты, Люба, таксама вырашала даваць сваёй маці, спрабавала даць прымірыцца з ёю. І гэта можна зразумець.

Вы з мужам пераехалі з Гарадзішча ў Баранавічы, да маці, спадзеючыся перахваціць яе, выдзяць з-пад баптыскага ўдлуў.

Але зусім іншыя разлікі былі ў мяне. Яна ўпарты спадзявалася ўцягнуць у баптыскае павучэнне.

— Я вельмі рада, што вырвалася з дома маці — з гэтага пекаля — і цяпер жыю так, як і ўсе грамадзяне. Цяпер я маю магчымасць выказаць сваё здзяйсненне сапраўднымі савецкімі людзьмі.

Ну, а што ж Ганна Куцінская? Можа, яна блуду, што ад яе пайшла дачка?

Аказваецца, не блуду. І праўда: гарбатага магіла выправіць...

«Духоўныя» ніці з дома нумар 51 па вуліцы Каперніка (між іншым, якая іронія лёсу — святая дух на вуліцы богаадступніка Каперніка!) выдучу ў дом № 39 «Е» па Навагрудскай вуліцы. Тут жыў Іван Зелянеўскі — прасвітар баранавіцкай абшчыны евангелісцкіх хрысціян-баптыстаў. Дом у «святых» Івана добры, прасторны, з усімі выгодамі. Месца тут хапае не толькі яму, а і кватарантам. А ў доме тым, як у казцы, добра поўна. Усё зроблена з густам: выдатнае мабільнае, дэкараваны парывы. Зусім не тое, што ў «рабы божа» Ганна Куцінская і ў дамах астатніх «братоў у Хрысце». Затое прасвітар, хоць нідзе і не працуе, а жыве прыпавуча, сапраўды, як у раі. Паства і апрапане, і корміць яго. Іван Зелянеўскі, навуковец веруючы, не карыстаўся зямнымі дабрацтвамі, сам, як быццё, прагна хапае іх даражэнымі рукамі.

Сярод сваёй паствы Іван чалавек строі. Яго слова — закон. А не, дык і прымушце можа. І васьм што аднойчы здарылася з 87-гадовай Настасіёй Васільеўнай Серада.

Гэтай хворага і кволага жанчыны, падаўшыся спуску, вырашыла паспрабаваць шчасце ў «святых купелі». І васьм яе прывялі на бераг ракі Мшанкі ў суправаджэнні прасвітара Івана Зелянеўскага. Ступіўшы ў халодную ваду, старая раптам спалохалася і падалася назад.

— Я не магу, — сказала яна. — Мне холадна і страшна...

— Нічога, нічога, ледзь з галавой не бойся, — падбадзёрваў яе прасвітар. — Гэта ж святая купель.

Але Серада стаяла на беразе ракі, калілася ад холаду і не ведала, што рабіць далей. Тады падручнік Зелянеўскага сілком заваў жанчыну ў ваду і выкупалі яе з галавой. Калі закончылася «хрысціненне», старую амаль у непрытомным стане вывелі з вады і апрапанулі. А праз некалькі дзён яна памерла. Так прасвітар Іван Зелянеўскі развітаў з гэтым светам і трапіў у «рай».

Вядома, прасвітару з кожным днём усё цяжэй і цяжэй. Радзёныя рады яго «святая воіства». Людзі пакідаюць секту, бо пераконваюцца, што рэлігія, акрамя зла, цемры і душэўнай спустошанасці, нічога не дае чалавеку.

І незалежа, зусім незалежа той час, калі прасвітар Іван Зелянеўскі застанецца ў азіноце. Інакш гэта вельмі можа, бо ніякай «святая» выжывае абалонкай не схваля чорных спраў гэтага страшнага чалавека.

Вось і ўвесь расказ пра «святых і жорсткіх людзей, якія загубілі не адно чалавечае жыццё, пра тых, хто стаў ахвярай крыўдадушнасці або падману «святых» дзівуноў, а таксама пра тых, хто выраваўся з аднаго павучэння баптыстаў і ўбачыў сонца, вярнуўся да жыцця.

Яны, гэтыя «боскія слугі», не забіваюць з-за вулга і не падпаляюць людзям атруты ў страву. О, не! У іх іншая, свая зброя, пра якую нам, будаўнікам камунізма, звыкла не вядома. І чым хутчэй гэтая зброя будзе выраана з рук баптыстаў, тым лепш.

В. ПЛЕШАВЕНА.

Ці здавалася Люба, пакідаючы дом роднай маці і магчыма, назаўсёды?

Паслухайце, што яна сама гаворыць наконт гэтага:

Першым чалавекам у Баранавічах, які прывёў блізка да сэрца гісторыю ў дом № 51 па вуліцы Каперніка, быў сакратар Баранавіцкага гарадскога камітэта партыі Міхаіл Іванавіч Дзялец. Калі мы расказалі яму пра гэтую гісторыю, ён зрабіў усё, каб дапамагчы Любе і Мікалай. Люба неўзабаве атрымала новую кватэру ў цэнтры горада, а Колька пачаў хадзіць у дзіцячы сад.

Цяпер мы можам парадавацца разам з малодзай сям'ёй, таму што добрая работа ды яшчэ добрая кватэра — гэта нічога значнага. А ішч важней тое, што Люба і Мікалай, нарэшце, пазбавіліся ад суседства Куцінскай — гэтай «святая дзікуны».

Ці здавалася Люба, пакідаючы дом роднай маці і магчыма, назаўсёды?

Паслухайце, што яна сама гаворыць наконт гэтага:

— Я вельмі рада, што вырвалася з дома маці — з гэтага пекаля — і цяпер жыю так, як і ўсе грамадзяне. Цяпер я маю магчымасць выказаць сваё здзяйсненне сапраўднымі савецкімі людзьмі.

Ну, а што ж Ганна Куцінская? Можа, яна блуду, што ад яе пайшла дачка?

Аказваецца, не блуду. І праўда: гарбатага магіла выправіць...

«Духоўныя» ніці з дома нумар 51 па вуліцы Каперніка (між іншым, якая іронія лёсу — святая дух на вуліцы богаадступніка Каперніка!) выдучу ў дом № 39 «Е» па Навагрудскай вуліцы. Тут жыў Іван Зелянеўскі — прасвітар баранавіцкай абшчыны евангелісцкіх хрысціян-баптыстаў. Дом у «святых» Івана добры, прасторны, з усімі выгодамі. Месца тут хапае не толькі яму, а і кватарантам. А ў доме тым, як у казцы, добра поўна. Усё зроблена з густам: выдатнае мабільнае, дэкараваны парывы. Зусім не тое, што ў «рабы божа» Ганна Куцінская і ў дамах астатніх «братоў у Хрысце». Затое прасвітар, хоць нідзе і не працуе, а жыве прыпавуча, сапраўды, як у раі. Паства і апрапане, і корміць яго. Іван Зелянеўскі, навуковец веруючы, не карыстаўся зямнымі дабрацтвамі, сам, як быццё, прагна хапае іх даражэнымі рукамі.

Сярод сваёй паствы Іван чалавек строі. Яго слова — закон. А не, дык і прымушце можа. І васьм што аднойчы здарылася з 87-гадовай Настасіёй Васільеўнай Серада.

Гэтай хворага і кволага жанчыны, падаўшыся спуску, вырашыла паспрабаваць шчасце ў «святых купелі». І васьм яе прывялі на бераг ракі Мшанкі ў суправаджэнні прасвітара Івана Зелянеўскага. Ступіўшы ў халодную ваду, старая раптам спалохалася і падалася назад.

— Я не магу, — сказала яна. — Мне холадна і страшна...

— Нічога, нічога, ледзь з галавой не бойся, — падбадзёрваў яе прасвітар. — Гэта ж святая купель.

Але Серада стаяла на беразе ракі, калілася ад холаду і не ведала, што рабіць далей. Тады падручнік Зелянеўскага сілком заваў жанчыну ў ваду і выкупалі яе з галавой. Калі закончылася «хрысціненне», старую амаль у непрытомным стане вывелі з вады і апрапанулі. А праз некалькі дзён яна памерла. Так прасвітар Іван Зелянеўскі развітаў з гэтым светам і трапіў у «рай».

Вядома, прасвітару з кожным днём усё цяжэй і цяжэй. Радзёныя рады яго «святая воіства». Людзі пакідаюць секту, бо пераконваюцца, што рэлігія, акрамя зла, цемры і душэўнай спустошанасці, нічога не дае чалавеку.

І незалежа, зусім незалежа той час, калі прасвітар Іван Зелянеўскі застанецца ў азіноце. Інакш гэта вельмі можа, бо ніякай «святая» выжывае абалонкай не схваля чорных спраў гэтага страшнага чалавека.

Вось і ўвесь расказ пра «святых і жорсткіх людзей, якія загубілі не адно чалавечае жыццё, пра тых, хто стаў ахвярай крыўдадушнасці або падману «святых» дзівуноў, а таксама пра тых, хто выраваўся з аднаго павучэння баптыстаў і ўбачыў сонца, вярнуўся да жыцця.

Яны, гэтыя «боскія слугі», не забіваюць з-за вулга і не падпаляюць людзям атруты ў страву. О, не! У іх іншая, свая зброя, пра якую нам, будаўнікам камунізма, звыкла не вядома. І чым хутчэй гэтая зброя будзе выраана з рук баптыстаў, тым лепш.

В. ПЛЕШАВЕНА.

Ці здавалася Люба, пакідаючы дом роднай маці і магчыма, назаўсёды?

Паслухайце, што яна сама гаворыць наконт гэтага:

У той вечар прасторная зала Маладзечанскай цэнтральнай гарадской бібліятэкі імя Крупскай была перапоўнена. Тут адбылася сустрэча чытачоў горада з беларускімі пісьмннікамі і паэтамі. Цёпла сустрапі прысутныя Максіма Танка, Івана Шамякіна, Янку Брыля, Анатоля Валюгіна, Алеся Бачулю. Сустрачы адрыві першы сакратар Маладзечанскага гаркома партыі Ул. Быкоўскі. Пісьмннікі выступілі з чытаннем сваіх твораў. На здымках: 1. Максім Танк сярод чытачоў. 2. Іван Шамякін дзе аўтограф. 3. Янка Брыль гутарыць з удзельнікамі сустрэчы. Фота М. Лепаўскага.

ЛЮДЗІ ВЫСОКАГА АБАВ'ЯЗКУ

НАРЫС

Шэры савецкі дзень сцеліцца панурымі нікімі воблакамі над неабязнай і плоскай, як стэп, вясновай шэрай зямлёй. Галзінку і другую імчыць «пабеда» па роўнай, як стужка рулеткі, дарэце, абсалдан абалпав высочыні, у два-тры абхваты да камля, ліпамі і бярозамі. Міма мільгуюць пады — то рудавата-шэрыя, ледзь прырэданыя нядаўнім снегам, то зялёныя ад кволых усходоў азінны. Зрэдку праносіцца астраўкі яшчэ чорныя, голыя дрэў і кустоў і зусім рэдка — малыя астраўкі лесу, дзе павяжа красуюцца стройнымі залатымі стваламі магнавыя сосны і прыватліва махаюць лапамі задумленыя і ўрачыстыя ёлкі.

Затое часта да самай стужкі шашы падступалі нізкаваты, невелькія па памеру, але саманітыя домікі. Іх многа на гэтай дарозе: праз піль, праз шэрыя кіламетры — то гарадок, то пасёлак, а то і проста два-тры домікі калгаснай брыгады. Сустракаецца і нязвычайна для вакаў новага ў гэтых месцах чалавека: поле, зарослае густым мхызняком, і з мхызняку гэтага, як паперы джына ўзняты палец, унімаецца да хмарнага неба адзінока чыганы заводскі коміл. Але хутка да гэтага прымыкнуць. Тут ішч жорсткія, крывава баі з ужо разбітымі, але яшчэ не да канца разрозненымі гітлераўскімі ордэмі; і з таго часу жыццё не паспела пакуль сцерці з зямлі слэды мінулай ваіны.

Вось таму і прытамковае шафёр, уздзяжончы ў чаргове паселішча, і павольна вядзе машыну залаты строгі братніч магіл, што страхаліся пазатымі радкамі прозвішч на белым мармуру мемарыяльных дошак. Кожны метр гэтай зямлі паліты крыёва герою — савецкім воінам. І зямля гэта — кроўная, наша на вечныя векі.

— Зараз, — гаворыць спадарожнік пасля чарговага гарадка, што прыляглоў міма, — лаварот налева, а там і дома...

Ён не вельмі гаварыць, гэты каржакаваты, сярэдняга года афіцэр з зялёнымі прагалінамі на лагонах падпалкоўніка. Вось ужо другая ступа кружым мы па прыгранічных месцах, а я ні разу не чуў ад Міхаіла Пятровіча доўгіх разважанняў аб тым, што мы бачым перад сабой машыны. Таўмачэнні яго кароткія, лаканічныя, затое вельмі дакладныя. Але на гэты раз стрыманасць пакінула падпалкоўніка. Я чуў, ачуваючы, як лагальнае голас Міхаіла Пятровіча і як у голасе яго гучыць гордасць:

— Добрая застава, адна з лепшых на нашым участку граніцы. Бывае, можна сказаць, гараіцца мінутае ў яе. І цяпер пагранічнікі выдатна нясучь службу.

Першыя пагранічнікі прыйшлі сюды разам з часткамі Савецкай Арміі ў красавіку 1944 года і ў той жа дзень сталі на вару дзяржаўнай граніцы СССР. Фронт адсунуўся далей на захад — у Польшчу, потым у Германію, а тут нарэшце настала доўгачасная мірная шчына.

Шчына. Так магло апацца. На самай жа справе ні шчыны, ні міру не было. Усудзілі лясныя, балоты і яры кішэл гітлераўскімі салдатамі і афіцэрамі, што ратаваліся ад палону. Цераз граніцу на Захад стараліся ўцячы ад заслужанай лямсты зрададнікі Радзімы — паліцаі, карнікі і зэсцаўцы. Нездзе блізка раз'юшана арудавалі бандыцкія шайкі нацыяналістаў.

Вось у такой трывожнай і цяжкай абстаноўцы і жыла, і змагалася, і несла сваю ганаровую службу застава, пра якую расказваў мой спадарожнік.

— І што ж цяпер? — А пра тое, што цяпер, няхай лепш расказуе таварышы, якія сёння нясучь службу на заставах. Дарэчы, васьм яна: бацьчыне, дах з чарапнічым Нас, вядзь, даўно чакаюць...

Начальнік заставы маёр Барыс Дамітрыевіч Палкоў сапраўды чакаў прыезд гасцей, яго пачынаў па тэлефоне. Сярэдняга росту палкоўчык, са зграбнай паставай, на першы погляд здаецца сур'езным, стрыманым чалавекам, не вельмі шчодрым на словы. Але варта пабыць з ім колькі часу, і пачынаеш ачуваць, як рады маёр прыезд гасцей, які хоча, каб было ім тут вельмі добра.

Перш за ўсё гэта ачуваеш па той цёплым, з якой Барыс Дамітрыевіч расказвае пра сваіх падначаленых. Для кожнага салдата і малодшага камандзіра ў яго скупаваты, дакладны характарыстыку. І адразу перад табою паўстае не проста пагранічнік, які выдатна выконвае паліцыйны абавязак, а жывы, паўнакроўны чалавек з усімі характэрнымі асаблівасцямі, схільнасцямі, імкненнямі і нават марамі. І калі пазней гутарыць з гэтым чалавекам, ён і больш зразумелы табе, і ўзды больш знаёмы і бліжэйшы.

Затое пра сябе Барыс Дамітрыевіч не любіць гаварыць. У яго вельмі шчыра даўно. Служыў на розных граніцах. Мае некалькі ўрадавых узнагарод. Тут ужо некалькі гадоў падбадзёрвае Вядома! Усё гэта зямля евятэ захаўвае памяць пра нашых герою-воінаў!

— Не паверыце, калі плыўем дарою для кухні, часта з чурбакоў вымаем асколкі снарадаў. Вось які бай тут ішч паўтара дзесятка год назад. — А цяпер? — Ціха... Бываюць, вядома, выпадкі, не без гэтага. На тое і граніца. У мінутам голзе затрымаю некалькі паарушальнікаў. І селета ёсьць...

Хочацца распавесці пра гэта, даведваюцца пра падрабязнасці, але Барыс Дамітрыевіч, на правах гаспадарына гаспадары, запрашае нас у сталуюку — пабедзіць пасля доўгай дарогі.

Невелькія крокі, у ім два сталы, засыпаныя цытатамі і не іх смачны, наварысты боршч, грэцкая каша з мясам. Палае іх высокі, худыя, заціхлы сарамлівы хлопцы ў белай куртцы і такім жа белым кукарскім капяку на чорнавалася галаве. Я ўжо чуў пра яго ад маёра, ведаю яго: гэта кукар заставы, салдат Алейнік, служыць трыці год. Кукар, як кукар: бездакорна, з душою выконвае нескладаныя, але турботныя свае абавязкі, справай гонары лічыць для сябе ў любімы сутак накарміць воінаў сытнай стравой, напаві гарачым духмяным чаем. Увогуле, такі ж, як усё кукар-пагранічнік на шматлікіх нашых заставах.

А па расказу Барыса Дамітрыевіча вядома, што не — не зусім звычайны; з месца назад разам з інструктарам службовага сабакі Аляксандрам Кракацень Іван Алейнік затрымаў паарушальніка дзяржаўнай граніцы СССР. Алейнік гэта так. Глыбокай лютаскай ноччу — а воч надаралася сямна, штармавая, а даждох і снегам — самая «зладзельская» ноч, сігнал трыногі ўзняў на ногі вяс гарнізон заставы. Было вядома, што хтосьці спрабаваў перайсці граніцу з нашага боку на суседні, але, спужаны «*» Поўнацю нарыс друкуецца ў часопісе «Сцяг».

Новыя кнігі

Выдавецтва Акадэміі навук БССР выпусціла ў свет кнігі: Я. Яруцін. Аб тых, хто выстаў. Запіскі франтавіка. Рэдактар М. Лынькоў, 204 стар. Ціна 44 кап. На рускай мове.

Гэта хвалючы расказ аб бах за Ленінград у час Вялікай Айчыннай ваіны з верасня 1941 года па люты 1942 года. Аўтар кнігі — непасрэдны ўдзельнік гэтых баў, камандзір узвода працітанкавай артылерыі — проста і шыра расказвае аб тых, хто выстаў у барацьбе з ворагам, хто мужа абараняў горад Леніна. Яна разлічана на шырокае кола чытачоў.

НА САМАДЗЕЙНАЙ СЦЭНЕ

Тэхнолаг Л. Гаўрылава, токар В. Красны, раздатчыца С. Капіроўская, слесар Б. Гінабург, інжынер па тэхніцы баскету І. Лебедзеў і многія іншыя — самадзейныя артысты Гомельскага станкабудуальніцкага заводу імя Кірава. Яны карыстаюцца вялікім аўтарызмам не толькі на заводскай сцэне, але і ў ішчых калектывах горада. Цёпла сустрапі самадзейныя калектывы хлэбаробы калгаса «Рассвет» Калінінкінскага раёна, дзе артысты з'яўляюцца частымі гасцямі.

На здымку: (злева направа) удзельнікі мастацкай самадзейнасці Б. Гінабург, Л. Гаўрылава, С. Капіроўская, В. Красны і К. Набатоў перад выступленнем. Фота В. Стрчанікава.

На гэтай працы

Вялікую папулярнасць у слухачаў набыла кампанія опера Ігана Штраўса «Лютучыя голы». У прам'еру іной паказаве сёння мінчанам калектыву Беларускага дзяржаўнага тэатра оперы і балета.

На Беларускай сцэне вядома ставіцца ўпершыню. Пастаноўку дэ-анжыніравалі дырыжор Т. Каламіяцкі і рэжысёр У. Я. Броўкін. Хораграфаванне зроблена па асізах Чамандурава. Танцы паставіў А. Апанасенка.

Галоўныя партыі ў спектаклі выконваюць С. Ваводская і Т. Шымко (Разалінда), Т. Нікініцава і Н. Дзімітрава (Ада), С. Гулевіч і Н. Дзімітрава (Альвіна), У. Глазаў і А. Саўчанка (Фальс), І. Валочан і І. Шчынін (Альбрэхт), Я. Яўраў (Фрэнк), В. Бруа і Ю. Спярчанскі (Азэнштын) і іншыя.

Новы спектакль — опера «Лютучыя голы» — алошыра работа тэатра ў святлітым сезоне.

У памяшканні Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі адбыўся вечар французскай музыкі. Ён быў арганізаваны Саюзам кампазітараў БССР, Беларускамі таварыствам дружбы і культурнай сувязі з зарубежнымі краінамі і Беларускай дзяржаўнай кансерваторыяй.

Прысутнічалі кампазітары і музыканты: рабочыя і служачыя прадпрыемстваў і будоўляў горада, моладзь.

Вечар уступным словам адрываў народнай артыстка ССР Л. П. Аляксандраўская. З данкамі аб французскай музыцы выступіла выкладчыца Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі С. Ніснечіч.

Былі выкананы творы Масна, Шасона, Дабюсі і ішчых класікаў французскай музыкі. У канцэртныя прынілі ўдзел салісты Беларускага дзяржаўнага тэатра оперы і балета і студэнты Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі.

У Вабруйску закончылася гастрол Беларускага рэспубліканскага тэатра юнага глядача. Тэатр паказаў шэсць спектакляў, з іх тры — для школьнікаў.

Моладзь горада пазнаёмілася з пастаноўкамі «Квартэт Аляксандра» В. Вінінікава, «Дзючына з вяснушкамі» А. Успенскага і «Авадзень» Э. Войніч.

Самыя маляўнічыя гледзчыя праглядзлі спектакль «Прыгоды Меліпаліна» Д. Радары, «Казачыны домік» М. Стагнана, Вучым сярэднім класам павучэнныя спектаклі «На граніцы» В. Белазабрава.

Заўтра тэатр пачне гастролі ў Гродна.

Старшы сержант Аляксандр Кракацень у дзоры. Фота І. Ігоніна.

З правадніком службовага сабакі радзавым Аляксандрам Кракацень мы пазнаёміліся неўзабаве пасля абеда, калі ён з'явіўся па выкліку маёра Палкоўка разам са сваім чыпераногім сабарам Барсам. Сам ён з Вінінкінскай вобласці, былы калгаснік, і зноў вернецца ў родны калгас на ступняй вясенню, пасля таго, як закончыць ваісковую службу. Высокі, бялявы, дужы, з добрай усмешкай на прадаўжана твары. Сустраенне такога ў горадзе ці на калгасным полі і, магчыма, прайбавіць міма, не звярнушы ўвагі, не запомнішся. А тут — не, тут Кракацень на асобным уліку і становішчы, і не толькі на заставах, але і ў навакольных калгасах, і нават у горадзе, што за два дзесяткі кіламетраў ад гэтых месцаў.

І суседзі, пагранічнікі сумежнай братай дзяржавы, добра ведаюць яго, бо ім не раз дапамагав Кракацень са сваім неразумным Барсам. І трэба сказаць, што заслужаная гэта слава дасталася правадніку зусім нялёгка.

Пачалася ўсё амаль тры гады назад, калі малодца калгасніка прывялі на ваісковую службу ў пагранічныя войскі. У родным калгасе Аляксандр меў справу з коўмі і пачаў

